

Markus Leikola

Kirjoitin läpi Brexitin, Brexit läpi minun

Se oli se kuu, jonka lopussa Brexit ei tapahtunut – mitä ei kuun alussa vielä tiennyt. Mutta tapahtui jotakin muuta.

Kirjailijat voivat hakea residenssiltä mitä erilaisimpia asioita, niin monet ovat tavat, joilla meidän kirjamme syntyvät. Kaikille on kuitenkin yhteistä työrauhan hakeminen, mahdollisuus täydelliseen antautumiseen ja heittäytymiseen – sekä jonkinlainen kiinnostava ympäristö, kokemus, elämys, stimulaatio ja inspiraatio.

Eikö tämä ole paradoksi? Tietenkin on!

Mutta niin on kirjoittaminenkin: kuvaannollisesti tyhjät arkit täyttyvät sanoista, joita on pantu järjestykseen miljoonia kertoja ennenkin. Tällä kertaa ne vain synnyttävät uusia merkityksiä, heijastavat uusia ajatuksia, luovat lukijansa mielessä uusia mielle yhtymiä, koskaan ennen kokemattomia. Jotka toisaalta voivat perustua ainoastaan tuttuun ja koettuun, siihen mitä on jo valmiiksi kirjailijan päässä, sillä mistään muualta kuin kaulansa yläpuolelta, aivojensa sisältä hän ei ammenna sormenpäihinsä kurottumista toisen pään, lukijan, puoleen.

Jotenkin siis minunkin maaliskuuni kauhoi Royal Circusin ranskalaisen parvekkeen katto- ja piippunäkymästä, pubien hämärästä, Firth of Forthin aamusumusta ja Sainsburyn tusinaviskistä virkkeiden murusia ja yhä konsistentempia katkelmia tekstimassaa, joka oli näyttävintään 1940-luvun Auschwitzilta, 1950-luvun Teheranilta tai 1960-luvun Jerusalemilta, vaikka se oli kaikki vielä vain minun pääni leikkiä itsensä kanssa tai oikeammin tämän tanssin dokumentointia. Mahdollisia maailmoja, kuten Brexitkin, joka myllersi brittien kuvaa itsestään taustalla, kohti joko taivasta tai helvettiä.

Jäin monesti koukkuun television parlamenttikanavan lähetykseen, jota oli tarkoitus vilkaista vain hetken vessatauon ohessa, mutta jonka tarkka dialogi sekä puhujien improvisointi instituution raamien puitteissa tekivät minuun suggestiivisen vaikutuksen; ei niinkään sen vuoksi, mitä he sanoivat, vaan miten he siirsivät traditiota tähän päivään, yksilöllisen erottuvuuden toivein mutta pohjimmiltaan kollektiivisena retorisenä apparaattina, joka ylsi päivittäin shakespeareianisiin mittoihin.

Olisinko ollut samalla tavoin liki stendhalilaisittain vaikuttunut, jos olisin nähnyt täsmälleen saman shown rintamamiestalon yläkerrassa? En tietenkään. Minä olin keskellä sitä kaikkea Edinburghissa, aivan kuten olin keskellä romaanihenkilöideni elämää, en heidän luojanaan tai hallitsijanaan, vaan elämässä sitä, mutta silti ulkopuolisena, kuin läpinäkyvänä haamuna tai parhaimmillaan omatuntona olkapäällä – ellen sitten ajamassa heitä yhä epätoivoisempiin tekoihin, sellaisiin joihin ihmiskunta on aina sortunut, vastoin parempaa tietoa, uskoen itse olevansa oikealla asialla silloinkin kun kaikki muut näkevät, ettei keisarilla ole vaatteita.

Pitkän ja isotöisen romaanin aloittaminen on erilaista. Se on haahuilua sinne tänne, vailla minkäänlaista varmuutta siitä, mikä kuuluu joukkoon tai edes mikä on tarina. Kuin sienimetsässä ilman sienikirjaa, kärpässienet ja herkkutatit yhtä lailla houkuttelevina mättäillään ja tryffelit tyystin piilossa. Loppuvaiheen editoiminen on raakaa ja tylsää työtä, jossa kestävätkä pakarat ovat yhtä olennaiset kuin haukansilmän hereillä olo.

Mutta minä olin tullut Edinburghiin tekemään keskikohdan bulkkia, raakatekstimassaa, sitä jolla on suunta ja vähän jo päämäärääkin, mutta jonka rikkaus syntyy muuntamalla rajattomia vuorokausia merkkimääriksi tiedostoissa.

Residenssioleskelu tarjosi sellaiseen puitteet, mutta Edinburgh sen kultalangan, joka on pujotettu loimien sekaan, hentona ja tuskin havaittavana, salaperäisenä välkkeenä. Minä sen saatan ehkä tietääkin, lukija vain aistii; koska paradoksi, jolla kirja syntyy, on viime kädessä aina kirjailijan salaisuus, useammin kuin harvoin: tälle itselleenkin.